

Poesia

Això és terra salvatge, el país que he escollit, / d'erms extensos i nus, i puigs durs i escarpats.

En una conferència com a Professor de Poesia d'Oxford, Robert Graves afirmà que «la poesia [...] no forma part de la literatura sinó que és una manera de ser i de pensar: quelcom semblant al poder d'avançar per un corredor familiar i, al final, desaparèixer de sobte a través d'un mur de pedra.» Ho deia el 1965, quan tenia setanta anys, però de fet la poesia havia dominat i donat forma a la seva vida des dels quinze, quan, sentint-se aïllat i rebutjat pels seus companys d'internat, es retragué dins d'ell mateix i descobrí el seu propi univers poètic. Des dels anys de la seva escola georgiana fins a la primera Guerra Mundial, seguits per la decisió de deixar Anglaterra el 1929, i fins a la seva mort a Mallorca el 1985, la poesia esdevingué la passió obsessiva de tota la seva vida, «el país que he escollit», per dir-ho amb els seus propis mots. Els 1.202 poemes que constitueixen el seu cànon publicat, escrits al llarg de sis dècades, poden ser vistos, per tant, com una autobiografia íntima que traça el desenvolupament de les emocions, els pensaments, les actituds i les creences del poeta durant la seva llarga i prolífica vida.

En aquesta selecció comprensiva i ben escollida de 160 poemes, presentats en ordre cronològic, el lector hi descobrirà una sèrie de temes recurrents, sovint entrelaçats, i que apareixen sota formes diverses. Al centre de la preocupació poètica de Graves hi ha l'enigma de la inspiració: a 'Els bards' hi trobem el «tauja» capaç de fer ús d'un «groller encanteri»; a 'Dansa de mots' és el llamp qui impulsa el procés creatiu; o pot trobar expressió en la imatgeria relacionada amb la Deessa Blanca. Estretament lligat a aquesta qüestió, hi trobem el tema de l'amor i totes les emocions que sorgeixen de les relacions entre amants. Com assenyala Nicholas Carter, «Graves és un excel·lent historiador de l'amor en tots els seus estadis.» Els poemes de Graves parlen també, de vegades, amb un humor incisiu de la infantesa, de la guerra i la mort, de l'irracional, de la identitat i la dualitat, i del seu rebuig de la societat industrial del segle XX.

Des d'una edat primerenca, Graves se sentí atret a tot el que era salvatge, misteriós i aterridor –«m'atreia allò perdut, indesxi-

Oferim el pròleg que ha escrit Lucía Graves per a la primera edició en català que es publica de la poesia del seu pare, que es va inspirar en els paisatges de Deià, i que ara ens arriba traduïda per Josep M. Jaumà i de la mà d'Edicions del Salobre

ROBERT GRAVES,

frat, monstruós», deia a 'Les edats del jurament' - i, per tant, preferia de molt el paisatge indòmit de Harlech, al nord de Gal·les, on la família passava les vacances escolars, als carrers tranquils, residencials, del seu Wimbledon natal. A la regió muntanyosa del nord de Gal·les se sentia desconnectat del temps i veia el món en la seva forma més elemental, amb la seva bellesa i aspror, governat exclusivament per les lleis de la natura. Aquest paisatge intemporal fou l'origen de les seves imatges poètiques i seria més tard completat i enriquit pel contrapunt mediterrani: l'abrupta

Graves es convertí en un hàbil artífex de l'ús dels mots

costa nord-oest de Mallorca on s'establí des del 1929. Allí Graves escollí Deià com a lloc on viure, en part perquè el paisatge li recordava el seu paradís infantil.

Graves passà directament de l'escola a la primera Guerra Mundial, on arribà a capità dels Royal Welch Fusiliers i on, el 1916, fou greument ferit a la Batalla del Somme. L'experiència de la guerra és crucial per a una comprensió adequada de la seva poesia, i no sols d'aquells poemes que tracten de temes bèl·lics. Els fantasmes i terrors imaginats a la infantesa es feren reals a les trinxeres, com també s'ho feren el valor de l'amistat veritable i l'enyor de la tranquil·litat rural. Un dels seus poemes de guerra més impactants, 'L'últim dia de permís', escrit anys després dels fets, contrasta una escena idíl·lica al nord de Gal·les amb la tragèdia no expressada de la pèrdua i de la guerra. Quan arribà l'Armistici de 1918 -tal com recorda a la seva autobiografia *Goodbye to All That (Adéu a tot Allò)*- «la notícia em feu sortir a caminar tot sol [...] renegant, sanglotant i pensant en els morts.» Les conseqüències emocionals de la guerra amenaçaren amb destru-

ir el seu matrimoni amb la jove Nancy Nicholson. Però Graves refusà demanar ajuda psiquiàtrica: temia que si seguia un tractament perdria les imatges pertorbadores i els seus poders poètics. El seu sentit de la buidor i de la pèrdua apareix clarament en versos com aquests, d'«El gran mirall», escrit el 1921: «No hi ha vida? Només una ombra tènue, un buit / presentiment? Ni una rata rossegant un crostó? / Ni, a la finestra, als vidres, no hi ha ni borinot, / ni mosca, ni aranya famolenca? / Les finestres emmarquen uns cels freds / mig fosos amb el mar, com en el gènesi... / Tumult irreal, confús».

Però, a diferència d'altres poetes i escriptors britànics dels anys 1920-1930, Graves no rebutjà les formes poètiques tradicionals per buscar nous modes d'expressió, sinó que es convertí en un hàbil artífex en l'ús dels mots, de la rima i del metre. Trobà l'originalitat en l'actitud envers el tema més que no pas en experiments lingüístics, i tanmateix els seus poemes no resulten antiquats: la seva és una veu nova i poderosa-ment personal.

La neurastènia de Graves anava estretament unida a una sensació

creixent de decepció envers la societat per la que havia lluitat, un pessimisme que expressa a 'Les cames': «Què empenyia les cames / era l'inacabable / i absurd, esferidor / destí d'ésser unes cames».

A l'obra en prosa es llança a una tasca -que duraria tota la vida- de reconstruir el seu heretatge cultural, un viatge fins a l'aurora de la cultura europea i fins als orígens del comportament humà. En això, més que un home del seu temps, era un home fora del temps. Perquè encara que admetia que la religió, l'ètica i els ideals que havia rebut ja no eren rellevants, no es proposà formular utopies socials, polítiques o econòmiques, sinó que dirigí el seu interès cap als orígens remots de la nostra cultura per trobar-hi l'explicació de la inestabilitat del present. Per a Graves, el progrés real consisteix en la recuperació dels valors perduts en el nostre subconscient. Aquesta tasca acabaria produint, no sols els seus estudis mitològics, bíblics i històrics, sinó també les seves novel·les històriques com, per exemple, el cèlebre *Jo, Claudi*.

El 1925 Graves conegué la poeta nord-americana Laura Riding, amb qui aviat inicià una col·laboració literària que duraria tretze

**El país que he escollit
Antologia poètica**

Robert Graves
Pròleg: Lucía Graves
Selecció i traducció:
Josep M. Jaumà
Edicions del Salobre
Pollença, 2009
Preu: 30 euros
Pàgines: 447

**Robert Graves
a Deià i, al fons,
la seva filla
Lucía, autora
del pròleg
de l'antologia**

POETA

anys i que exerciria una gran influència en el desenvolupament literari i personal de Graves. La seva relació esdevingué aviat intensament personal i ocasionà la fi del seu primer matrimoni.

Això i l'intent de suïcidi de Riding foren moments crítics decisius en la vida de Graves que el portaren a escriure la seva autobiografia *Goodbye to All That*, el seu últim llibre d'Anglaterra.

Graves i Riding visqueren i treballaren a Deià des del 1929 fins a l'inici de la Guerra Civil Espanyola, el 1936. La personalitat de Riding era complicada, i la relació entre tots dos sovint tensa, però Graves la sublimà en els seus poemes -poemes com 'Sobre prodigis' i 'La vall en terrasses' foren escrits quan vivien plegats- i la tenia quasi per una figura divina, potser una precursora de la Deessa Blanca. Finalment, el 1939, Riding l'abandonà, acabant d'aquesta manera la seva associació personal i literària.

Quan esclatà la Segona Guerra Mundial, Graves havia iniciat una nova relació amb Beryl Pritchard, la meua mare. Després de les dificultats dels anys de la post-guerra, quan estava casat amb Nancy, i de les tensions recents de la seva

relació amb Riding, Graves havia trobat per fi l'estabilitat i la pau interior que necessitava per escriure. Tal com diu a 'Despertar a mig hivern': "Desvetllant-me de sobte d'una llarga / hivernació, em vaig saber de nou poeta", i la felicitat ara descoberta inspirà alguns dels seus millors poemes d'amor, com ara 'Ella parla d'amor mig adormida' i 'A través del malson'. Aquests anys estigueren marcats, però, per la tràgica pèrdua del seu fill gran, David, que morí lluitant a Burma amb l'antic regiment de Robert, els Royal Welch Fusiliers. El poema publicat pòstumament, 'Un fantasma vingut d'Arakan', tracta de la seva mort.

El 1944, després del que va descriure com «una obsessió sobtada i irresistible», Graves redactà el primer esborrany de la seva obra germinal *The White Goddess* (La deessa blanca), subtitulada «una gramàtica històrica del mite poètic». L'existència d'una antiga deessa europea amb la cara «blanca, com de lleprós» i representada sota molts noms i aparences distintes era, per a Graves, la resposta a l'enigma de la inspiració poètica i a la seva insatisfacció constant amb la societat en què vivia. Graves, en aquesta obra, es disposa a

demostrar que, en els temps preclàssics, el món occidental estava organitzat com a matriarcat, cosa que fou suprimida pels grecs, que introduïren el nostre sistema patriarcal actual. Aquesta supressió explica els errors del comportament humà al llarg dels segles de la nostra història. En girar-se d'esquena al poder intuïtiu, màgic i natural del femení, la societat va perdre el seu equilibri natural. El llibre mostra també com el culte a la deessa Lunar -o Deessa Blanca- mai no fou eliminat del tot, sinó que continuà essent venerada per tot Europa, especialment pels poetes, fins al temps medievals, de manera més evident entre els bards cèltics. Això li proporcionava un marc coherent per a les seves visions personals sobre la poesia i la història de la civilització occidental, i amb un llenguatge i una imatgeria noves -sovint inspirats en les mitologies grega i cèltica- per als seus temes poètics habituals. La figura de la deessa, que li apareix en forma humana com a musa inspiradora de poesia, adquireix, a partir d'aleshores, una forta presència en els seus poemes -poemes com 'La deessa blanca', 'A Juan en el solstici d'hivern', 'Entre lluna i lluna' o 'Rea'- . Però ja en poemes

La seva vida va abastar un viatge de 3.000 anys

anteriors -'Lluna plena' i 'Sobre prodigis', per exemple- la seva presència pot ser percebuda.

El 1946 Graves tornà a Mallorca amb Beryl i la seva nova família, i trobà la casa exactament com l'havia deixada deu anys abans. A més de la creació constant de poesia, continuà escrivint novel·les, assaigs, contes i importants estudis bíblics i mitològics. Les seves vida i obra eren vistes ara com el triomf d'haver agermanat la cultura del nord anglosaxó amb la del sud mediterrani: era el poeta anglès auto-exiliat en una illa mediterrània que escrivia sobre els fonaments de les cultures europees.

Els últims deu anys de la seva vida van sofrir de pèrdua de memòria i manca de concentració; la consciència dolorosa d'aquesta pèrdua està present en poemes com 'L'últim quart de la lluna': "No tinc por de la mort, / sinó només de la compassió, i de l'oblit / del vocabulari perdurable de l'amor / i de la fi de la poesia".

A mesura que perdia la memòria tornaven a perseguir-lo visions de la guerra. Un home nascut al segle XIX, que lluità a la primera Guerra Mundial i que havia visitat els mons clàssic, cèltic i bíblic, arribava ara a la fi del seu viatge. Morí el 7 de desembre de 1985 a l'edat de 90 anys, amb la lluna en el seu últim quart, i està enterrat en el cementiri de Deià, davant del Mediterrani. En la força imaginativa del seu món poètic, la seva vida abastava un viatge de més de 3.000 anys, no només els 90 que havia viscut.

Les traduccions de Josep M. Jaumà conserven la riquesa i flexibilitat del llenguatge i de la imatgeria de Graves, i aconseguen reproduir de manera convincent l'impacte de cada poema en els sentits i les emocions del lector.*